

האמנם ניאו-קלאסיציזם חדש?

מאת גבריאל מוקד

קיים 4 ו-5 של אוטוביוסי ישואל. הממלאים, לעתים, תפקיד קובע אצל עמיחי (ביציאה אל החנית). ואף אצל משורר אינטלקטואלי. גיקשה" מבין צעירי-הצעירים כגון מאיר וזלטיר. כך, למשל, אמרת המשוררת ב. קיץ. אתד" (עכשיו" 20-19): קיץ בעולמה שלומי ימים / ככל החיים רגוזים מרצ" דים / מתחילתם לסיומם כל הנר" אים / מקומם כהרף מהליפס ו" זרמים / מסתלסלים אוויר בינות זעירים / יסיפחים קלית ברישרו" שי זהבים / נפשיים כמה. מברי" קים ועשירים / מפרפרים לסיסים לעולם שקופים / צופופים ומודע" זעים אדם כאבקנים. אכן, גם ליונה וילך וליאיר הורביץ קדמו מבחינה זו שירים מסיימים של ישראל פנקס ואהרן שבתאי, שא" פו לעלילות, "סובלימית" או לשיח" זור. "חדר המורים" של הילדות, ולא לחיאר" ההתמודדות הקיומית הפרוזאית בעולם של חול מיוזע.

בתלית, כבינון ביקנאלאקטי של אבידן, מעריך גלדמן לדבר (שם) על כפר טוריק, פת, יין, משי, והרי לפנינו משורה חשובה, שהוא, לפי דעתו, יודע פרק מעולה בכמה סוגיות אכסיסטנציאליות ופרו" זאות, ובוודאי איננו טומא כלפי הטכנולוגיה המודרנית.

אינני יודע, לעומת זאת, אם האינטואיציה של מנחם בר און, זה ילד-הפלא של השירה והביקורת העברית, היא הנותית ביסודת, אבל גם האינטואיציה הנפשית העזה שלי עושה בשירתו אדרת-הגפן של פירות, ים ויער: "את מסעותיו החליל ירמיהו מענתות, אחר כך הפליב / לספרד, סרטנים דישרשו בהקיפם את איי כפתור // במרחק 20 פרסות, ברוזים צללו במים לכצוא מיפלט מפני החום / ול" מעלה חיי הגנים תלויים בצוהריים. ובסביליה בסביליה היפה / סלי הלימון והגית", או בשיד אחר: "ירמיהו נוסע לאיי כפתור, / באר" צנו נשמע קול התור, / דולפין כמו רוח בכד מצוייר / סוגד די" סים, מגיח מן היער. // עכשיו הוא מדלג מעל לפנסים, / נראה כמו רוח במים צוננים, / ושעה שאוניות עוגנות בנמל / ירמיהו בולע גלילות צל ("עכשיו" 20-19). גם כאן חרף "עכשיו הוא" המשותף לכעשרים משיררים מ" שנית החמזשים ואילך, לא פחות מה"זה" המפורסם, וכן למרות "בולע גלילות", נתונים אנו באיזה רצף בלתי-טכנולוגי, בלתי-פרוזאי, במלכות קסומה של איזה אנטי" אוואנגארד או ניאו-קלאסיציזם, בין אגדת ילדים לדילפנים מפוזים של ימי קדם, ושמש הים העחיק וה" צלול זורחח מעל ראשו של המייטן הנער.

אמנם נטייה זו ללשון בלתי-פרוזאית ובלתי-טכנולוגית הופיעה לעיתים אצל משוררי "דור המדי" נה" שלנו גם לפני התגלותם של בראון וגלדמן, כך, למשל, עם כל היותה שירה אירועים זעירים ו" חגיגיים, יפים וכאובים, בעיר הארצישראלית, פונה גם שירתו של יאיר הר בייץ ללשון צימחית, שחגיגיותה הנפשית הלא-בוהרת גוברת על עירוניותה, כתבתי על הרביץ במדוד זה לפני כמה שבו" עית ואסתפק כאן, לפיכך, בציטוט קצר: "מים שסומך הלב על פרוח / נשיקה יאני על ההרס. ציפור נר" שקת לאחרית, / בעיר פרישה כרקיע / ותמים כואבים" ("עכשיו" 20-19). פרט ל"עיר" אין כאן דבר עירוני. הוא הדין בשירתה של יינה וולך, הן בראשית, "פרחי ה" רוע" שלה וכן ב"סובי-הלב הפסיכר" דלי", הנשקף בשירה האמאוריים יותר, מה, לכאורה, היסוד המשותף בין רהשי קיץ פילחני, הסביע ב" הוהם שירת ים, וביניים, לבין

מי שיקרא בעיון מינימאלי שו" רוח של אהדים ממשורריו הצעיר" רים ביותר יתמה בוודאי על העדרם של כמה וכמה מאתם קווי-ההיכר המקובלים והידועים, המייחדים, כ" ביכול, את האוואנגארד השירי שלנו: זו הזיקה אל לשון הפרוזה של הדיבור, ואל תחום אמצעי" התקשורת והטכנולוגיה השימושית והעיונית, בין מסויהטילון של יהודה עמיחי ולוח"הפירסומת של דוד אבידן, בין טיפוני חירום של "איש תחת גפנו" ל"איש תחת תאנתו" של יראשון והחלליות וה" ראדיואקטיביות של השני, הורגלנו, כביכול, לקני-בוחן כהודים לגבי זיקת המודרנה אל זריאלית, אמנם

הכתובת "סמון בנא הכלא", שנתגלתה בצפורן-מזרח ירושלים

אינני בא לטעון אף לרבע, כי באספקטים אלו מתמצה יותר מיסוד כלשהו בריקמת שירתנו בשני ה" עשירים האחרונים, אבל עובדה היא, כי נחקימו בשירתם של עמי" חי יאבידן ובני-דורם קריטריונים מסיימים של ממשות פרוזאית ו" טכנולוגית, שהקלו על זיהויים המר" דלניסטי, בצד אותן הקביעות ה" אכסיסטנציאליות, שאיפיונו, למשל, את שירת אבידן, וכן חלק משירי ישראל פנקס ודליה הרץ.

והנה, אם נקרא שירות משל מרדכי גלדמן כגון "האם ב" רעל ירקק הרק, בגביע כדולת / ביישבו אל שולחנו שחור, כסאו קטיפה / מניע במתינות אצבעותיו הארוכות / יבוא הרעל הירקרק באדום דמו / כמסו והגיגי כמו שינה כבדה", או (בשיד אחר): "בערבים המחולים והגבהים / שיתים סה מבושם בעשבים / וריח דק שהביא ידוד / מצייר לנו את מסעותיו המלאים / תגר" עה עניגה של געגועים" ("עכשיו" 17-18), נוכל להנתי, לכאורה, ש" חורגנו לעולם טרום-פרוזאי וטרומ" טכנולוגי, אילי לאינו ספירת של סידרנה קיצית אי לילית צלולה ש" : "ה" י"תהם בייצחק, יאולי לא זו כפ"ת אה" ת. בנקים : טוס

אולם רק ביצירתם של ארבעת המשוררים האחרונים (מהרביץ עד בראון ימינה וילך עד גלדמן) מצטיירת אנטי-פרוזאיות ידועה. האמנם היא גם בגדר איזה אנטי" אוואנגארד? האם באמת ירשה אדרת-הגפן בשנות השישים את הטלפון, מסוס הסילון והחללית ב" שירה העברית? עזה הכרתי, כי אין התנתח הזאת מצדקת מעיקרה, למרות הקסם הנפשי, הבהיר וה" מפתח, שבה אבל בטרם אוכל ל" גשת להפרכתה (דבר שאנסה ל" עשירו ברשימה הבאה), סן-הראוי להבחיר שאלה נוספת, המתבקשת על רקע העימות הנזכר בין "פרו" זאות טכנולוגית" ללשון חגיגית ונפשית-כמו (אם לנקוט נוסח של יונה וולך), האם יכולים אנו להסת" סק בבוחן הריאליה הפרוזאית (או הכלתי-פרוזאית) של הלשון, או שמא לפנינו גם כוח של credo נפשי, הייחתי, ששום מדידה מו" עית לא תוכל לבוא במקום אינטו" איציה ישירה בתפישתו, כשם ש" שרברבות (המועילה ביותר כש" לעצמה) לא תוכל לבוא במקום הזות ארדיכלית?

הבעיית הניצבת לפנינו: עירערור זהלום הנחפו על ניאו-קלאסיציזם בשירה עברית, בחינת "גורני סנאים מלאו תנובה", בלא זימוט סמאנטי (או סמאנטוסופי) מטריד של משוררים מבוגרים יותר והרחק מכל "דדאקטיות קיומית", חייבת, איפוא, להיחצות לשחים ולהידון על פי אספקט לשוני-במובן הכולל רעל פי אספקט הווייתי טהור יותר, שחי הבחינות הללו עשויות להר" אות לנו, כי המרחק הנחזה בעין בין "פרוזאיות טכנולוגית" לאינו נפשית צימחית או הדורה איננו ודאי וגוער בצורתנו הפשוטת.